

"AKIKÉRT A HARANGSZÓL" 3.

Lektorált változat

A VERSLISTA által kiírt nyílt pályázatos írásokból – PDF-ben – 2015.

Verslista

verslista@googlegroups.com

Lektor: Koncz-Kovács Anna

A pályázatra 30 írás érkezett be.

A 4 fős szakmai zsűri döntése alapján

I. helyezett lett:

Dancsházi B. László:

A váltó

című írása.

Gratulálunk!

A nevezési díjából 43.000 Ft az UNICEF
„AKIKÉRT A HARANG SZÓL” c. programjára lett befizetve.

Akikért a harang szól

Összeállította: Juhászné Ihász Magdolna

A szakirodalomban a szegénységnek, gyermekszegénységnek, éhezésnek többféle meghatározása van, attól függ, hogy milyen tényezőket, adatokat vesznek alapul.

Winston Churchill mondta - talán nem pontosan idézve -, hogy azt a statisztikát hiszi el, amit ő hamisított. Így nem csoda, hogy különböző politikai erők, csoportok, kormánypártiak és ellenzékiek érdekeiknek megfelelően rángatják elő a különböző statisztikákat.

Egy biztos, a XXI. században és Európában egyetlen kultúrnemzet sem engedhetné meg magának, hogy szegények nagy számban éljenek országukban, különösen nem, hogy védtelen, önmagukért kiállni sem tudó gyermekek éljenek nyomorban, létminimum alatt.

Hogy is áll nemzetközi összehasonlításban Magyarország?

Nyomorindex: Magyarország a középmezőnyben

Magyarország a világ nyomorindexének középmezőnyéhez tartozik egy, a washingtoni Cato Intézet által a hét végén nyilvánosságra hozott, 2013-as adatokra támaszkodó felmérés szerint. A Steve N. Hanke, a Johns Hopkins Egyetem alkalmazott közgazdaságtan-professzora és a Cato Intézet projektigazgatója vezetésével összeállított nyomorindex a munkanélküliségi, a fogyasztói inflációs ráta és a hitelkamat összegéből áll, amiből levonták az egy főre számított éves reál GDP-változást. Ennek alapján a világ 109 országát rangsoroló listán a legkedvezőbb, utolsó helyre Svájc került, a maga 4,5 pontos mutatójával. A legmagasabb, 147,4-es pontszámmal Szíria vezeti a nyomorlistát.

A táblázat érdekessége, hogy a 67. helyre került Magyarország (15,3) egy helyezéssel megelőzi az Egyesült Államokat (15,6). Hanke az amerikaival megegyező nyomorindexet számolt a románoknál is, ám Romániát mégis az eggyel rosszabb, 65. helyre osztályozta.

"AKIKÉRT A HARANG SZÓL" 3.

Az európai országok közül ennél kedvezőbb eredményt a 101. helyre sorolt, 8,4 pontos Norvégiánál, illetve Ausztriánál (99./9,0), Németországnál (98./9,1), Svédországnál (94./10,8), Dániánál (88./11,5), Lettországnál (81./12,9), Nagy-Britanniánál (82./12,9), Litvániánál (77./13,4), Belgiumnál (76./13,4), Izlandnál (74./13,4), Franciaországnál (73./13,8), Moldovánál (72./13,9), Finnországnál (71./14,0) és Csehországnál (69./14,7) mutatott ki a felmérés.

A földrész országai közül a Hanke által figyelembe vett mutatók alapján Szerbia áll a legrosszabbul (7./39,1), de nem fényes Örményország (10./37,1), Spanyolország (11./36,9), Macedónia (12./36,5), Görögország (13./35,9), Fehéroroszország (14./35,3), valamint Bosznia-Hercegovina (16./32,8) helyzete sem.

Az élmezőnyben Svájc és Norvégia között hat ázsiai ország - Japán, Kína, Tajvan, Dél-Korea, Szingapúr, Malajzia és Thaiföld - található. A se-reghajtóknál Szíria és Szerbia közé Venezuela, Szudán, Irán, Sao Tome és Príncipe, valamint Jamaica került.

A táblázatba nem vették fel azokat az országokat, amelyek 2013-ra vonatkozóan nem szolgáltatottak magukról megfelelő adatokat.

Szegénység

A szegénység az irodalomnak, művészeteknek egyik legfőbb témája, éppen drámaisága miatt.

Ki ne hallott volna a lowoodi árvaházról, az adósok börtönéről, a dologházról, szegényházról, vagy akár napjainkban a felhőkarcoló árnyékában megbúvó bádögvárosokról, a Harlemről? A szegénységnek, nyomornak ezer színe van, ha ez sötét is. A világirodalomban Charles Dickens, Dosztojevskij, Emile Zola, Honore de Balzac, Beecher Stowe és még felsorolni is lehetetlen, kik írtak megrázó, gyakran sokkoló műveket a szegénységről, a magyar irodalomban Móricz Zsigmond, Fejes Endre, Móra Ferenc, József Attila, Ady Endre, Bari Károly, Radnóti Miklós és itt is nagyon hosszú a sor.

Egyik kedvencem, József Attila két verse álljon itt illusztrációként.

József Attila: Aki szegény, az a legszegényebb

Ha az Isten íródiák volna
S éjjel nappal mozogna a tolla,
Úgy se győzné, ő se, följegyezni,
Mennyit kell a szegénynek szenvedni.

Aki szegény, az a legszegényebb,
Fázósságát odadja a télnek,
Melegét meg odadja a nyárnak,
Üres kedvét a puszta határnak.

Köznapokon ott van a dologba,
Várt szombatját száz gond nyomorítja,
S ha vasárnap kedvét megfordítja,
Akkor máris hétfő szomorítja.

Pedig benne laknak a galambok,
Csillagtollú éneklő galambok,
De így végül griffmadarak lesznek,
Hollónépen igaz törvényt tesznek.

József Attila: Munkáshalál

A gép elkapta. Messze fröccsent vére,
Fehéren hullott földre a feje.
(A férgek közt lesz immár a helye.)
S letették kinn az udvar hús kövére.

Örök lett munkás két kezének éje.
Írígyen nézte sok bús halvány arc,
Az ő kezökben ég tovább a harc:
A sok gyerekszáj vár a kis kenyérre.

"AKIKÉRT A HARANG SZÓL" 3.

Megáll egy percre a dolog zaja,
Elszáll egy ember könnyes sóhaja,
Két éhes gyermek ágyán felriad.

A gép megindul újra zakatolva
S megy minden, mintha mi se történt volna:
A földön még elég ember marad.

Bari Károly: Kínom indított útnak

Nyers szegénységet füstölgő tanyám
düledező fallal, széltépte tetővel
lógott a világba, bajba csomózva állig.

Kínom indított útnak,
napégette mezőkön,
a völgyek hideg mélységein át,
hogy fölmérhessem magam,
hogy csillagot fakasszak vérből, verítékből,
kirabolt tizenhatévevről letépjem
káromkodó anyám átkát.

Pokol-tüzes vérem kiégett ingei
idegen emberré öltöztettek,
múltam szikrázásán áttetszik a ház,
ahonnan megátalkodott hitem magányba kergetett,
világba űzött címeres szegénységből,
sárkányként száguldjak a héthatárba.

Szívverésem sorsot perdít ki helyéből,
emlékek rongyai fel-fellobognak,
arcom behidegszik gyermekkoromba,
belefészkel napjaiba letünt keservem,
s vissza kell szomorodnom újra meg újra
kiégett múltba, kopott emlékeimbe.

A VERSLISTA ÁLTAL KIÍRT NYÍLT PÁLYÁZATOS ÍRÁSOKBÓL...

A képzőművészet szintén hatalmas tárházát nyújtja a nyomor ábrázolásának: Dürer, Munkácsy Mihály, Derkovits Gyula és itt is hosszú a sor. Munkácsy Mihály sötét színeivel a reménytelenséget hozza elénk, például a Csavargók című képén.

A népköltészet leggyakoribb témája a szerelem mellett a szegény elnyomott nép sorsa, az egyik legismertebb dal szövegét citálom ide.

Szegénylegény vagyok én (népdal)

Szegénylegény vagyok én,
Erdőn-mezőn járok én.
Krajcárom sincsen,
Elszakadt az ingem.

Van egy lyukas nadrágom,
Folt is rajt' huszonhárom.
Ég alatt hállok,
Jobb időket várok.

"AKIKÉRT A HARANG SZÓL" 3.

Még gazdagabb a szegényről, szegénységről a nép ajkán született szólások és közmondások köre:

A szegénynek kicsiny is sok.

A szegénynek kevés a jó barátja.

A szegény is ember!

A szegény emberek fájával fűtenek.

Félre, szegény, a koldus elől!

Ritka, mint a szegény ember búzája.

A szegény ember ekéjén szánt.

Nagy híre van, mint szegény ember szalonnájának.

Összebújnak, mint a szegény ember malacai.

Mint szegény ember gazdag városban.

Rossz tevelő, mint a szegény ember lova.

Hol a szegény úr akar lenni, ott vész.

Szegény ember étele helyett is aluszik.

Szegény embernek a szerencséje is szegény.

A szegény ajándéka drága.

A szegénynek meghalni is bajos.

A szegény pokolban is szegény.

Szegényt a légy is jobban csípi.

Ha a szegény ember csirkét eszik, vagy a csirke, vagy a szegény ember beteg.

Könnyebb a szegényt megszáni, mint jóltartani.

Szegény ember vízzel főz, zsír nélkül vagy keserűséggel ránt.

Szegénynek oly kár egy pénz, mint a gazdagnak száz forint.

Szegény ember nem nagy úr, amiye van, ahhoz nyúl.

Szegény embernek galambdúc a mészárszéke.

Ki szegényben bízik, szalmán hízik.

Nem jó, ha a szegény embert az Isten vagy a nagyurak látogatják.

Szegényből lett gazdagot ördög sem tűrheti.

Szegény embernek nincs kenyere, mégis ebet tart.

A VERSLISTA ÁLTAL KIÍRT NYÍLT PÁLYÁZATOS ÍRÁSOKBÓL...

A modernkori szegénységet elemezve, annak okairól a következők mondhatók el:

A szegénység több tényezőre vezethető vissza és mind formájában, mind fajtájában igen eltérő lehet. Legfőbb okai közé a pénzhiány sorolható. Ennek következtében az emberek olyan tartósan fennálló, hátrányos helyzetbe kerülnek, melyből saját erejükből általában nem tudnak kikerülni.

Az egyén életvitelét tekintve különféleképpen fejti ki hatását:

Enyhébb anyagi gondoknál:

- lakás fenntartásának nehézségei illetve nem megfelelő lakás,
- számla befizetésének nehézségei,
- rosszabb minőségű élelmiszer (vitaminszegény, egészségtelen táplálkozás),
- olcsóbb gyógyszerek,
- közteherviselés nehezen oldható meg.

Súlyos anyagi gondoknál:

- lakás fenntartásának nehézségei illetve lakáshiány,
- számla befizetésének nehézségei,
- élelmiszerhiány,
- gyógyszerhiány,
- évszaknak nem megfelelő ruházat,
- közteherviselés nehezen vagy egyáltalán nem oldható meg.

Következményei és okai lehetnek:

- alacsony iskolázottság,
- munkanélküliség,
- elszigeteltség, kirekesztődés,
- anyagi terhek súlyossága miatt kialakult családon belüli nehézségek,
- tapasztalathiány,
- mobilitás hiánya,
- depresszió,
- társadalmi kapcsolatok hiánya, illetve hasonló helyzetűekkel fenntartott kapcsolatok kizárólagossága.

"AKIKÉRT A HARANG SZÓL" 3.

Ugye milyen ismerős? Milyen sokan lavírozunk a szakadék szélén, milyen könnyű deklasszálódni, lecsúszni a viszonylag elfogadható életszínvonalról.

Ismerek olyan családot, amely még néhány éve jómódban élt, a házaspár mindkét tagja vállalkozó volt, a férj teherautókkal rendelkezett és fuvarozott, a feleség szépségápoló szalon tulajdonosa volt, egy közös gyermekük volt. A férj hirtelen bekövetkezett halála után kicsúszott a talaj a lábuk alól, a szépségszalon is becsődölt, mára az özvegy és immáron felnőtt lánya munkanélküli, szép családi házuk helyett panelben laknak, és alkalmanként külföldön szállodák és magánlakások takarítását végzik.

A szociológia tudományos alaposággal vizsgálja a szegénység társadalmi okait és hatásait, amelyet az alábbi táblázat tartalmaz:

Makroszinten felmerülő fogalmak:

Szegregálás, szegmentálás, peremre szorítás - végső soron kirekesztés, kizárás (exklúzió):

- növekvő társadalmi távolságok csoportok között, az életesélyek távolodása,
- a jogok gyengülése.

Inkább intencionált, tudatosan indukált,

Inkább „kvázi-intencionált” (látszólag vagy legalábbis nem kezelt folyamatok nem szándékolt, de „fent” eltűrt következményei).

A VERSLISTA ÁLTAL KIÍRT NYÍLT PÁLYÁZATOS ÍRÁSOKBÓL...

Jellemzők - jelenségek és példák

A	B
Az egyenlőtlenség növekedése, például kevésbé korlátozott piaci szabadsággal, a redisztribúció csökkentésével	A szegénység szélesedése és/vagy mélyülése; a szegény „szubkultúra” erősödése (egyben bizonyos deviáns magatartások újratermelési kerete)
Szegmentált munkaerőpiac, munkanélküliség (tartós formák is), esetleg: feketemunka (normasértő)	„Érdemtelen szegények” megjelenése, ezzel életek ellehetetlenítése, jövőtől való megfosztása
Szegmentált egészségügy, nyugdíjrendszer	Kedvezményekből, ellátásokból kimaradók, kiszorulók
Szegmentálódó iskolarendszer	A továbbtanulás nehezedése, ifjúsági munkanélküliség, illetve reménytelenség
Szegmentálódó lakásrendszer, gettósodás (fent és lent)	A lakás elvesztése, hajléktalanság
Szegmentálódó tér (például a közlekedés miatt is)	Munkakeresésből, tanulásból, vásárlási lehetőségéből kizárás
Demokratikus deficit, csonka nyilvánosság, a politikai legitimitáció gyengülése	Politikai közöny, gyenge civil társadalom, a normák gyengülése, értékválság
A jogalkotás és jogalkalmazás rejtett torzulásai (szegénység kriminalizálása)	A diszkrecionalitás semlegességvesztése, a jogintézmények iránti bizalom meggyengülése
Intolerancia, idegengyűlölet, rasszizmus, politikai szélsőségek	Intoleranciával, idegengyűlölettel, rasszizmussal összefüggő jogsértések, az emberi méltóság sérelmei

A szegénység hatása a különböző életszakaszokban

Gyermekkori hátrányos helyzet

A különböző közoktatási intézményekben a következő problémák merülnek fel (óvoda, általános iskola, középfokú oktatási intézmény esetén):

- nem megfelelő mennyiségű étkezés (illetve annak finanszírozása nehéz),
- könyvhiány,
- osztályközösség által szervezett programok befizetése nehézkes,
- öltözködés
  - évszaknak nem megfelelő,
  - „túlhordottak” a ruhadarabok,
- magántanár megfizetése lehetetlen.

Felnőttként hátrányos helyzet

• Továbbtanulási nehézségek merülnek fel. Ha sikerül valamely felsőoktatási intézményben továbbtanulni, otthonához közel eső intézményben kell tanulnia általában. A tanulás mellett diákmunkára kényszerül.

Ezenkívül vannak:

- családalapítási nehézségek,
- a nem megfelelő anyagi háttérrel rendelkezőknek a különélés nehezen oldható meg,
- az anyagi szegénység miatt hátrányos helyzetben élő személy mobilitás szempontjából jelentősen elmaradottabb, kevesebb helyre utazik, ezáltal kevesebb ismeretre tesz szert.

A szegénység típusai

- Abszolút szegénység:

Saját létfenntartásához szükséges eszközeit nem tudja megteremteni, és létminimum alatt él.

- Relatív szegénység:

A keresete nem elég arra, hogy továbbfejlessze magát. Társadalmi és kulturális szegénységet jelent. A társadalom nagy többségéhez képest szegény.

- **Hagyományos szegény:**

Ezen belül van:

- egyszülős család,
- nagycsalád,
- nyugdíjas.

- **Újszegénység**

Ide tartozik:

- hajléktalan,
- munkanélküli,
- elszegényedő középosztály, amely minden erővel igyekszik a tisztességes szegénység szintjét meghaladni, elszegényesedése folyamatos, nincs rendszeres pénzbeli jövedelme.

- **Etnikai szegénység, például: cigányság.**

- **Demográfiai szegénység, például: korcsoport szegénység.** Magyarországon 1998-ig a nyugdíjasok, 1998-tól pedig a gyerekek sorolhatók ide.

Az abszolút szegénységi típusba tartozó réteg létminimum alatt él. Nem jut megfelelő mennyiségű és minőségű ételhez, nem rendelkezik megfelelő hajlékkal.

A létminimum kiszámításához a „fogyasztási kosarat” használják. Nem számolnak sem az egyéni, sem a regionális különbségekkel. Fogyasztási kosár: belepakolnak mindent, amire a megítélés szerint - például egy négytagú családnak - szüksége lehet (élelmiszer, tisztálkodás, stb.).

Az emberek életmódja és fogyasztási kultúrája jelentősen eltér egymástól. (Valaki kárpótolja önmagát, ha pénzhez jut, és rövid idő alatt elfogy.) Fontos tényezők a hitelek és a kölcsön.

A szegénységet mindig az adott ország fejlettségi szintjének és az uralkodó normának megfelelően kell kialakítani. (Románia - Magyarország, Ausztria - Magyarország)

A szegénység statisztikai felvétele

A statisztikai jelentések (KSH) objektív-szubjektív szegénység-megkülönböztetést alkalmaznak.

- **Objektív szegénység:**

"AKIKÉRT A HARANG SZÓL" 3.

A jövedelmi szegénységet legtöbbször a megfigyelt (a háztartás tagjai által bementett) jövedelem alapján definiáljuk, ekkor objektív szegénységről beszélhetünk.

- Szubjektív szegénység:

Bizonyos lakossági felvételek esetén azonban a megkérdezett háztartások maguk is nyilatkoznak arról, mekkora összeget tartanak szűk-ségesnek egy, az övékével azonos összetételű háztartás „nagyon szűkös megélhetéséhez”. E szubjektív összegek egy főre vagy egy fogyasztási egységre jutó súlyozott átlaga alapján definiálható a szubjektív szegénység. (Ezek a súlyok így alakulnak - az OECD1 ekvivalencia skála esetén): az első személy 1,0 a további személy 0,7, a gyermek 0,5 fo-gyaszta-si egységet képvisel.

A forrásban hivatkozott elemzés ezzel a fogyasztási skálával készült.

Szegénységi Index

Szegénységi kérdőív, EU

1. Tud-e egy 50 ezer Ft-os váratlan kiadást fedezni?
2. Megengedhet-e magának évi egyhetes üdülést?
3. Igaz-e, hogy nem kell takarékoskodnia a fűtéssel?
4. Jut-e kétnaponta húsétel az asztalára?
5. Igaz-e, hogy még sohasem került hátralékba a hiteltörlesztéssel vagy számlákkal?
6. Van-e telefonja?
7. Van-e színes TV-je?
8. Van-e kocsija?
9. Van-e mosógépe?

A szegénység Magyarországon

Hajléktalanok sátra, Magyarország, 2004 márciusa.

Magyarországon a szegények többnyire a következő csoportokból kerülnek ki:

- tartósan munkanélküliek,
- részidőben foglalkoztatottak,
- tartós betegségben szenvedők,
- fogyatékossgal élők,
- nyugdíjasok (a nyugdíjasok 50%-a szegény; még ha aktív korukban jól is kerestek, jelentős jövedelemcsökkenést szenvednek el)
- nagycsaládosok és egyszülős családok,
- romák,
- hajléktalanok.

Jelentős az egyszülős családok aránya (női egyszülős). Megnőtt a tartós munkanélküliek száma. Nő a hajléktalanok száma (Budapesten a legtöbb). Szalai Júlia megkülönbözteti a szegénységet az elszegényedéstől. Elszegényedés szélesebb társadalmi kört érint. A feketegazdaság megélhetést biztosít, ez tette lehetővé a falusi infrastruktúra fejlődését, magánlakások építését, valamint a háztartások modernizálását. Sokszor a szülőknek le kell mondaniuk egyes szolgáltatásokról, azért, hogy gyermekük taníttatását biztosítani tudják. Váratlan események (például tartós betegségek, tartós fogyasztási cikkek tönkremenetele) felborítják az egyébként is borotvaélen táncoló költségvetést, mivel nincsenek anyagi tartalékok. Sokan napról napra élnek. Az elszegényesedés folyamata megállítható a gazdasági növekedéssel és a szellemi tőke leértékelődési folyamatának megállításával.

Magyarországon 2010 decemberében mintegy 2,8 millió ember tekinthető szegénynek vagy nélkülözőnek.

A társadalmi biztonság pszichológiai talán legfontosabb hatása bizonyos szorongások csökkentése. Freud nyomán: a biztonság a szorongás hiánya. Szorong a gyermek, ha hiányzik legalább egy állandó biztonságot nyújtó gondozó, szoronghatunk szeretteink vagy saját magunk egészségéért vagy életéért, azért, hogy ok nélkül letartóztatnak-e egy óvatlan szóért, de a mindennapi kenyérért is, azért, hogy lesz-e holnap munkánk, ki tudjuk-e fizetni a lakbért vagy a villanyszámlát, meg tudjuk-e venni a gyógyszert anyánk vagy gyerekünk számára. Mindezek reális, azaz nem beteges szorongások, és a reális szorongás „minden cselekvést megbénít”.

Ekkora a munkanélküliség

2015. január 06. Forrás: Profession.hu, KSH

7,2 százalék a munkanélküliségi ráta, és 188 ezer fővel dolgoznak többen, mint egy évvel ezelőtt.

321 ezer ember volt munkanélküli 2014. szeptember-novemberben. A munkanélküliek száma az előző év azonos időszakához képest 83 ezerrel csökkent, a munkanélküliségi ráta 2 százalékponttal 7,2 százalékra mérséklődött - derül ki a Központi Statisztikai Hivatal legfrissebb adataiból.

A 15-74 éves férfiak közül 169 ezren voltak munkanélküliek, 47 ezer fővel kevesebben, mint egy éve. Munkanélküliségi rátájuk 2,1 százalékponttal 7 százalékra csökkent. A korcsoportba tartozó nők közül 152 ezren nem dolgoztak, 2013 azonos időszakához képest 36 ezerrel volt alacsonyabb a számuk, a munkanélküliségi rátájuk - a 2 százalékpontos csökkenés eredményeként - 7,4 százalék volt.

A munkanélküliek ötöde (20,6 százaléka) 24 évesnél fiatalabb, e korcsoport 19,4 százalékos munkanélküliségi rátája 5 százalékponttal csökkent az előző év azonos időszakához viszonyítva. A 25-54 évesek, azaz a legjobb munkavállalási korúak munkanélküliségi rátája 1,9 százalékponttal 6,2 százalékra, az 55-64 éveseké 1,7 százalékponttal 6 százalékra mérséklődött.

A munkanélküliek csaknem fele (46,4 százaléka) már legalább egy éve nem tud elhelyezkedni. Az álláskeresés átlagos időtartama 18,2 hónap volt.

Ennyien dolgoztak

4 millió 155 ezer fő volt a foglalkoztatottak létszáma a vizsgált időszakban, 188 ezer fővel (4,7 százalékkal) többen dolgoztak, mint egy éve. A 15-64 évesek (ők 4 millió 123 ezren voltak) foglalkoztatási rátája 62,8 százalékra nőtt - írja a KSH.

A 15-64 éves férfiak közül 2 millió 233 ezer embernek volt munkája, a foglalkoztatási rátájuk egy év alatt 3,6 százalékponttal 68,9 százalékra nőtt. A korcsoportba tartozó nők közül 1 millió 890 ezren dolgoztak,

esetükben a foglalkoztatási ráta értéke 3,2 százalékponttal 56,7 százalékra javult 2013 azonos időszakához viszonyítva.

A szocializmus magyarországi megszűnésével „kidobták a fürdővízzel a gyermeket”, a szocializmus vívmányait is felszámolták. Így például a teljes foglalkoztatást. A teljes foglalkoztatás azt jelentette, hogy volt elegendő munkahely, de tartalmazott egy kötelezést is, a „közveszélyes munkakerülés” büntetendő volt, bűncselekmény. A munkahely és a foglalkozásbeosztás nyilvántartására szolgált a munkakönyv. Már akkoriban használták a „kapun belüli munkanélküliség” kifejezést, ami azt jelentette, hogy a munka hatékonysága sok kívánnivalót hagyott maga után, valamint veszteséges üzemek működtek, amelyek veszteségét az állam fizette, ez volt a teljes foglalkoztatás ára. A gazdasági eredményesség bővületében azonban sorra-rendre bezárták, szanálták, felszámolták a veszteséges ipari és mezőgazdasági egységeket - pusztán az állami és a szövetkezeti tulajdon léte miatt például -, az állami gazdaságokat, termelőszövetkezeteket, és ezzel igen nagy létszámú munkanélküliséget hoztak létre. Felszámolták az állami építőipar jelentős részét, amivel a gyors és olcsó lakáshoz jutás lehetőségétől fosztottak meg igen sok embert.

Nemrég találkoztam egy régi tanítványommal. A kislány nem volt nagy talentum, a nyolcadikat is nagy kénkeservvel végezte el, jelenleg a MÁV-nál váltókezelőként dolgozik. És ez az immáron felnőtt, kétgyermekes, elvált asszony nagy lelkesedéssel beszélt a munkájáról, arról, hogy tőle függ a vonatok sorsa, emberek élete, épsége, biztonsága; öröm volt hallgatni!

Igen, ennek is nagy jelentősége van (lenne!), hogy az emberek végzettségüknek megfelelő munkát végezzenek, a munka örömet okozzon számukra, és erkölcsi-anyagi megbecsülést kapjanak érte. Mindkettő egyaránt fontos. Ma már mosolygunk azon, hogy a sajtó, brigádmozgalom stb. annak idején név szerint kiemelte a munkában élenjáró dolgozókat, kollektívákat, a sztahanovisták a mindennapok hősei voltak. Amikor azonban ma elbeszélgetünk különböző munkahelyeken dolgozókkal, kiderül, hogy igenis az anyagi megbecsülés mellett fontos az is, hogy erkölcsi elismerésben részesüljenek.

A szegénységnek a gyermekek leginkább az áldozatai, hiszen ők csak a felnőttek segítségével változtathatnának a sorsukon.

Különös összefüggés van az alkoholizmus és a szegénység között. Gyakori, hogy a szegény, kilátástalan helyzet, a reménytelenség, hajléktalanság vezet oda, hogy alkoholistává váljon az ember, kannás bort, tablettás bort, bögrecsárdákban beszerezhető olcsó pálinkát, bort fogyasztson „búfelejtőként”, ezzel tovább növelve helyzete kilátástalanságát. Más esetben maga az alkoholizmus vezet a személy, a család elszegényedéséhez, deklaszálódásához, a családok szétszakadásához. Ugyanakkor nem egyenes ok-okozati összefüggés van a szegénység és az alkoholizmus között, már korábban elemeztem a szegénység kialakulásának okait.

Alkoholizmus a családban

Az alkoholizmus hatása a családra: az alkoholizmus lassú öngyilkosság. Azt gondoljuk, hogy az alkoholista személy akarategyenge, mert nem tud lemondani. Szégyelljük, takargatjuk a családban élő alkoholista családtagot, pedig segítségre van szüksége.

Az alkoholizmus fogalma: alkoholista az, akinél az ivási gyakorlat alkoholfüggőséget és/vagy súlyos szervi károsodást okozott.

- Alkoholizmus Magyarországon

Az alkoholizmusban szenvedők nagyságát csak becsülni lehet, mert az alkoholisták csak kis számban kérnek segítséget. Mégis elmondható, hogy évente 4-5000 ember hal meg az alkohol következtében. Az alkoholizmus inkább férfipárti, de a nők száma is jelentős.

Magyarországon az alkoholista férfiak aránya meghaladja a 600 ezer főt, míg az alkoholista nők száma 200 ezer fő körül mozog. Olvasni olyan véleményeket is, hogy Magyarország az 1 millió alkoholista országa.

- Az alkoholizmus tünetei
  - Fizikai tünetek: kézremegés, hányinger, rosszulétek.
  - Kontroll elvesztése: Addig iszik, míg nem éri el a részegség állapotát.

A VERSLISTA ÁLTAL KIÍRT NYÍLT PÁLYÁZATOS ÍRÁSOKBÓL...

- Funkciók, kötelességek fokozatos elhanyagolása a családban és a munkahelyen.
- Elfogyasztott mennyiség növekedése: A részegségi állapot eléréséhez egyre nagyobb mennyiségre van szüksége, tolerancia.
- Alkohol gondolata a mindennapokban, a vágy, hogy igyon.
- Tisztában van vele, hogy káros a szervezetére, de nem tudja megállni, hogy ne igyon.

- Az alkoholizmus pszichikai okai:
  - alkoholizmus a családban, gyermekkorban (minta),
  - szorongás,
  - erős büntudat,
  - iskolai beilleszkedési zavarok, tanulási nehézségek.

Ha mindezeket összevetjük, akkor azt tapasztaljuk, hogy fontos tényező a szorongás, mert minden alkoholizmussal kapcsolatos pszichikai ok mögött ott van a szorongás. Azok a félelmek, melyeket az alkoholista nem tudott kezelni.

Sokszor hallani arról, hogy az illető alkoholistának hajlama van az alkoholizmusra, mert a szülei is ittak. Még azt is mondjuk, hogy ezt örökölte.

Pedig lehet, hogy a család feszültségoldási stratégiáját tanulta meg.

Azok az emberek, akik alkoholizmusban szenvednek, kicsi az önértékelésük, bár tudják, hogy ez rájuk káros, mégis rombolják a testüket, a tudatukat.

Az alkoholizmust tehát érdemes lenne nem csak a tüneti oldalról kezelni, hanem az alkoholizmust kiváltó lelki tényezők oldaláról is.

Alkoholizmus és a család

Az alkoholizmus útja a családon belül

"AKIKÉRT A HARANG SZÓL" 3.

---

1. Az alkalmi italozásoktól az iszákosságon keresztül az alkoholista férj, feleség állapotáig hosszú út vezet.
2. De mindig a családon belül jelentkezik először az alkoholprobléma. Mivel az átmenet (kivéve a nagy traumákat) lassabb az italozásból az alkoholizmusig, így a feleség gyakran elrejtja a problémát, a gyerekek meg csak annyiról tudnak, hogy apa „beteg”. Ez később kezd kritikussá válni, mikor a férj egyre gyakrabban részeg, majd másnapos. Elmaradnak a mindennapi teendők, gyakoribbak a viták, többször tapasztalnak a gyerekek erőszakos eseményeket, melyeknek ők is az elszenvedői.
3. Majd a férj és a feleség között elhidegül a viszony, mely tovább rontja az alkoholista helyzetét. Ezt követően a családban az alkoholista férj választás elé lesz állítva. Vagy az alkohol, vagy a család. A férj ígéretet, néhány hétig, hónapig absztinens marad, majd a probléma kezdődik előlről. Ezt követően bekövetkezik a válás.
4. Az alkoholbeteg nő esetében az események lefutása más. Ilyenkor a nő titokban iszik, rettenetesen szégyelli, amit tesz. A férj sokszor nem áll ki mellette, és rövid úton bekövetkezik a válás, különélés.

Gyermekszegénység Magyarországon

A felmérések szerint 2,2 millió gyermek közül 430 ezren nagyon szegénynek tekinthetők. A szegénység valamilyen formában mintegy 750 ezer gyereket érint ma Magyarországon.

Legnagyobb unokámmal, Dorkával krokodilragut ettünk a budapesti Lalibela Afrika étteremben (igaz, internetes kuponnal, és hárman ettünk egy adagot), de összeszorul a szívem, ha a világ, és kiemelten Magyarország éhező gyermekeire gondolok.

Az alkalmankénti adakozás, jótékonykodás nem lehet a megoldás (ráadásul négygyermekes elvált lányom egyedül neveli gyermekeit, elfér jócskán a segítség). Egy nem pontosan idézett mondás szerint, az éhezőknek nem halat kell adni, hanem hálót, hogy halat tudjon fogni.

A gyermekek rossz táplálása, táplálkozása, az éhezés fejlődésükben hatalmas problémákat okoz, ennek élettani, orvosi következményeit az alábbiakban szemléltetem.

A gyermekek éhezésének élettani hatásai

A világ lakosságának jelentős része túlsúllyal küzd, miközben emberek milliói éheznek, és gondot jelent számukra az egészség megtartásához szükséges optimális mennyiségű és összetételű étrend naponta történő elfogyasztása. Az éhezés az egyik legsúlyosabb világméretű probléma. Évente milliók halnak meg az elégtelen táplálékfelvétel miatt.

Kóros soványság

Naponta kis mennyiségű étel, élelmiszer fogyasztásakor és éhezéskor folyamatos súlycsökkenés, majd kóros soványság alakul ki. A szervezet energiaegyensúlya felbomlik. Az energiafelvétel kevesebb a szükségesnél, nagyobb a felhasználás, mint a bevitel. Ha az ideális testsúly (testtömeg) 15-20 százalékkal csökken, akkor a szervezet zsírszövetei csökkennek. További súlyvesztéskor a zsírraktárak kimerülnek, elfogynak a zsírszövetek és úgynevezett kahexia (leromlott fizikai állapot, elerőtlenedés) alakul ki. Hosszan tartó éhezéskor a zsírszövetek erőteljes csökkenése mellett, illetve kimerülésekor a szervezet az izomfehérjéket is felhasználja az energia pótlására. Ezt marasmusnak (marasmus) - energiahiányos alultápláltságnak - nevezzük.

Az energia biztosításának „állomásai”

Az idegrendszer optimális működéséhez nélkülözhetetlen a glükóz (szőlőcukor). Éhezéskor a szervezet az idegrendszer működéséhez szükséges energiát a májban tárolódó glikogénből biztosítja. A glikogén sok száz szőlőcukorból, glükózmolekulából felépülő keményítő, gyorsan mobilizálható energiaforrás. A glükóz hasznosítására minden sejt képes. A vörösvértestek és bizonyos izmok sejtjei a glükózt csak részlegesen bontják le, a felszabaduló molekulákból a máj képes ismét glükózt építeni. Hosszan tartó éhezéskor azonban a szénhidrátaktárak kimerülnek, elfogy a glükóz. Ekkor az agy működéséhez szükséges glükózt a szervezet az aminosavak (fehérjék alkotórészei) átalakításával fedezi. Az éhezés kezdeti szakaszában a testsúly csökkenése elsősorban csak fehérjékből és vízből történik. További éhezéskor az agy anyagcseréjének fenntartásához megkezdődik a zsírsavak bomlástermékeinek, az

úgynevezett ketosavaknak a felhasználása. Az agy képes a ketosavak hasznosítására. A további működéshez energiaforrásra, szőlőcukorra van szükség, a fehérjetartalom már kimerült, ezért a szervezet saját szöveteit (naponta kb. 200 g testanyag), bontja le és használja fel energiaforrásként.

Csecsemők táplálása

Hat hónapos korig a legideálisabb a kizárólagos anyatejes táplálás. Az anyatejben megfelelő mennyiségben és arányban, könnyen emészthető formában vannak jelen a csecsemő fejlődéséhez, növekedéshez szükséges tápanyagok. Védőanyagokat tartalmaz, mellyel megelőzhetők a különböző fertőzések, és az optimális immunrendszer kialakulását is segíti. Amennyiben nincs tejtermelés, napjainkban az anyatej pótlására vagy kiegészítésére gyermekorvosi javaslatra kiváló, megfelelő összetételű tápszerek adhatók a csecsemőknek.

Elegendő anyatej és/vagy megfelelő tápszer és lelkiismeretes szoptatás esetén nem alakul ki 6 hónapos korig éhezés.

Szoptatás után

Hat hónapos kor után a kizárólagos anyatejes és/vagy tápszeres táplálás nem fedezi a tápanyagigényt. Megkezdődik a különböző ételféleségek, italok bevezetése az étrendbe. A szoptatás után biztosítani kell a testi, szellemi fejlődéshez szükséges tápanyagokat: esszenciális aminosavakat tartalmazó teljes értékű fehérjéket, esszenciális zsírsavakat, szénhidrátokat, vitaminokat, ásványi anyagokat és nyomelemeket. Ezek hiányában (minőségi és mennyiségi éhezés) számtalan fejlődési rendellenességnek és betegségek kialakulásának van kitéve a csecsemő. A fertőző betegségek egyik fő forrása lehet a táplálék, biztosítani kell a megfelelő higiéniai körülményeket.

Különböző vitaminok és ásványi anyagok elégtelen bevitelekor hiánybetegségek jelentkeznek. Például vashiány: vashiányos vérszegénység. A-vitaminhiány: „farkasvakság”, szaruhártyahomály. B1-vitaminhiány: vérkeringési, idegrendszeri zavar, étvágytalanság, hányás (beriberi betegség). Folsav- és B12-vitaminhiány: vérképzési zavar. C-vitamin-hiány:

porc, csont, fogzománc, érfal kialakulásának zavara, vérzékenység, súlyos esetben skorbut. D-vitaminhiány: a kalcium- és foszforanyagcsere összetett zavara, súlyos esetben angolkór (rachitis). K-vitaminhiány: vérzékenység, meghosszabbodott véralvadási idő. B2-vitaminhiány: bőr- és nyálkahártya-sorvadás, száj-, szájzug- és nyelvgyulladás.

Kisded- és kisgyermekkor

Az éhezés (fehérje- és energiahányos táplálkozás) következménye a nem megfelelő testi fejlődés, csökkent szellemi képesség, fejletlen immunrendszer. Az éhezésben szenvedő gyerekek jóval fogékonyabbak a fertőző betegségekre (például tüdőgyulladás, hasmenés). Vashiányos vérszegénység és többszörös vitaminhiány tünetei jelentkezhetnek. A fehérje-energia hiány alultápláltságnak három csoportja van:

1. marasmus: a csecsemő, a kisded, illetve a kisgyermek nagyon kevés táplálékot kap, melynek összetétele sem megfelelő, tehát éheznek.
2. kwashiorkor: nedves, vizenyős forma, melyben a fehérjehiány dominál.
3. vegyes, kombinált forma. Nehéz elkülöníteni a marazmust és a kwashiorkort.

Marasmus: a fehérje-energia hiány marasmus formájában a súlyos, elhúzódó energiahányos dominál. A diagnózist a kornak, nemnek megfelelő testsúly 60 százalék alá csökkenésekor lehet felállítani.

Kwashiorkor: a fehérje-energia hiány másik formája a kwashiorkor, mely átfedést mutathat a marazmussal. Leggyakrabban a meleg égövi országokban a szoptatási időszak után jelentkezik, fehérje- és B1-vitaminhiányos táplálkozás következtében. A fehérjehiány súlyosabb probléma az energiahányosnál. Nem kapnak megfelelő, létfontosságú tápanyagokat és energiát tartalmazó étrendet, károsodik a máj működése, ezért csökken a nyomás a májban és a hasüregben felszaporodik a folyadék, hasi (éhezési) vizenyő, „pókhas” alakul ki, amihez nagyfokú lesóványodás társul.

Gyermek- és serdülőkor

Erre a korosztályra jellemző a gyors ütemű fejlődés. A tápanyagok optimálisnál kevesebb fogyasztása esetén fennáll a veszélye a fejlődési

"AKIKÉRT A HARANG SZÓL" 3.

---

rendellenességek kialakulásának, az immunrendszer legyengülésének, és a fertőző betegségekre is fogékonyabbak lesznek az éhezők. Elégtelen fehérjebevitelkor csökken az izmok és a csontok fejlődése, lelassulnak a testépítő folyamatok. A szénhidrátok biztosítják a mozgáshoz szükséges energiát. A vitaminok, ásványi anyagok és nyomelemek a szervezet anyagcseréjének enzimjeit, folyamatait működtetik.

Most pedig idézzünk Magyarországi Alaptörvényéből, az Alkotmányból: XI. cikk (1) Minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez.

(2) Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja.

XV. cikk (4) Magyarország az esélyegyenlőség megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.

(5) Magyarország külön intézkedésekkel védi a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.

A szegénység, a gyermekszegénység, és ennek egyik következménye, a gyermekéhezés egymással összefüggő, a társadalom összefolyamataival együtt vizsgálendő, a kormányzati szervezeteknek és a civil szférának egyaránt súlyos és viszonylag rövid időn belül megoldandó feladatát képezi. A feladatok például: új munkahelyek teremtése, megélhetést biztosító uniós jövedelmek, megfelelő lakáshelyzet, iskoláztatás, területfejlesztés - területi hátrányok felszámolása, biztos jövőkép, a fiatalok itthon tartása, szociális védőháló, az Európai Unióban belül elfoglalt erős, megbízható státusz stb.

Ezek átfogó, komplex programokat igényelnek, ezért rövid távú intézkedésekre is szükség van, mint például a szociálisan rászoruló emberek - különös tekintettel a gyermekek - rendszeres étellel való ellátására, ideiglenes, de kulturált lakhely biztosítására, iskolázásra stb.

A VERSLISTA ÁLTAL KIÍRT NYÍLT PÁLYÁZATOS ÍRÁSOKBÓL...

Bizonyos kísérletek már történtek, például elnéptelenedő falu hajléktalanokkal történő benépesítése ingyen telkekkel, vagy szegény emberek ellátása magvakkal, palántákkal, növendék állatokkal, hogy kis háztájt alakíthassanak ki családjuk ellátása céljából.

A problémát nem szabad humanitárius ügynek tekinteni pusztán, hanem feszítő, sürgető társadalmi problémának, amely akár társadalmi robbanáshoz is vezethet. Gondoljunk csak a néhány évvel ezelőtti éhséglázadásra a szomszédos országban!

Nem demagógia, hogy a gyermekekkel kiemelten kellene foglalkozni, hiszen a jövő gazdasága, társadalma múlik rajtuk, egyenlő életesélyekkel kellene rendelkezniük!

Félreverték a harangokat, ha ellenség, veszély közeledett.

Itt az idő, hogy mi is félreverjük a harangokat, az utolsó utáni pillanatban vagyunk, hogy e szégyenletes helyzetet megszüntessük!

Szólnak a harangok misére, imára.

Szóljanak a harangok a szegényekért, a szegény gyermekekért, szólítsanak fel közös gondolkodásra sorsuk jobbításáért!

Felhasznált irodalom:

Ferge Zsuzsa: Elszabaduló egyenlőtlenségek

Ferge Zsuzsa: Társadalmi áramlatok és egyéni szerepek

Kovács János: Társadalmpolitika - Szociálpolitika

mek.oszk.hu

net.jogtar.hu

Spéder Zsolt: A szegénység változó arcai

www.bolog-gyermek.hu

www.wikipedia.hu

***

---

*A Barátok Verslista honlapja:
<http://portal.verslista.hu>*

---

*A Képzeld el... irodalmi folyóirat honlapja:
<http://www.kepzeldel.hu>*

---

*Az Irodalom Feketen-Fehéren c. folyóirat honlapja:
<http://poeta.hu/feketen-feheren>*

---

*A Poéta Irodalmi Portál honlapja:
<http://www.poeta.hu>*
